

**Aanvullend onderzoek flora en fauna
planlocatie Koninginnedijk, Grave**

Aanvullend onderzoek flora en fauna planlocatie Koninginnedijk, Grave

Projectnummer: 06598

Opdrachtgever:
Gem. Grave

14 juni 2006

De Groene Ruimte BV

bureau voor ecologisch
onderzoek en beheerplanning

Postbus 400
6700 AK WAGENINGEN

telefoon : 0317 - 423969
fax : 0317 - 418758
e-mail : dgr@dgr.nl

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE EN UITVOERING	5
3. RESULTATEN, ANALYSE EN ADVIES	7
3.1. Beknopte beschrijving plangebied	7
3.2. Resultaten	7
3.3. Analyse	10
4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	11
BRONNEN	13

Bijlage I: Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet

I. INLEIDING

In 2003 is door De Groene Ruimte, in opdracht van Ballast-Nedam te Arnhem, in het kader van verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet) een quickscan uitgevoerd voor het plangebied aan de Koninginnedijk te Grave (De Groene Ruimte, 2003: Natuurinventarisatie Bouwlocatie Koninginnedijk, Grave).

Uit de quickscan kwam naar voren dat nader onderzoek nodig was om vast te stellen of en in welke mate de bebouwing en/of bomen als verblijfplaats dienen voor vleermuizen en welk gebruik vleermuizen verder maken van het gebied. Ook werd aanvullende onderzoek naar andere beschermde soorten aanbevolen.

Deze rapportage bevat een beschrijving van de uitvoering en resultaten van het aanvullende veldonderzoek.

2. WERKWIJZE EN UITVOERING

Ten behoeve van het onderzoek naar het gebruik van de bebouwing en de bomen door vleermuizen werden 4 veldbezoeken gebracht. Hierbij werd met een batdetector en op zicht gezocht naar vleermuizen op hiervoor geschikte locaties en bij voor vleermuizen geschikte gebouwen¹⁾.

Veldbezoeken:

15 mei (avondbezoek)
22 mei (ochtendbezoek)
6 juni (ochtendbezoek)
7 juni (avondbezoek)

Naast het zoeken naar vleermuizen werd gelet op vogels, beschermde planten, beschermde vissen en overige beschermde diersoorten. Bij twee avondbezoeken werd met een grote zaklamp gezocht naar vissen in de haven en in de vistrap en Maas.

¹⁾ Bij het eerste bezoek werd per gebouw een globale geschiktheidsbeoordeling voor vleermuizen uitgevoerd.

3. RESULTATEN, ANALYSE EN ADVIES

3.1. Beknopte beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit een voormalig industrieterrein, een dijk, een haven en uiterwaarden. Het plangebied bestaat buitendijks voor een groot deel uit verhardingen. Er is een met ruigte begroeide wal, die een kuil omgeeft en langs de Arnoud van Gelderweg ligt een houtwal met onder andere Meidoorn.

De uiterwaarden bestaan uit rijk grasland met weinig kruiden. In de buurt van de haven staat een rij populieren en er is een vervallen bedrijfsterrein. Ook langs de Maas zijn weinig landschapselementen.

Sinds november 2005 loopt er een vistrap met een lengte van 500 m onder de brug van de Arnoud van Gelderweg.

Voor een verdere beschrijving van het plangebied en z'n omgeving wordt verwezen naar de rapportage van de quickscan uit 2003.

De Koninginnedijk, gezien vanaf de uiterwaarden

3.2. Resultaten

Vleermuizen

Op 15 mei 2006, tijdens het eerste veldbezoek, werd vastgesteld dat slechts enkele gebouwen mogelijk geschikt zijn voor vleermuizen: Koninginnedijk 32 en 24 alsook een elektriciteitshuisje. De schuren van Koninginnedijk 32 zijn voor een belangrijk deel van hout gemaakt, maar zijn overwegend enkelwandig. Bij de veldcontroles werden in deze schuren geen (verblijfplaatsen van) vleermuizen aangetroffen.

Een laag gebouwtje aan de Brandweerkazerne (Handelsstraat 3) bleek geschikt voor vleermuizen; er werd ook vleermuis mest aangetroffen onder een dakrand (2,5 a 3 m hoog, met plat dak). Hier is met grote zekerheid een verblijfplaats (geweest) van enkele Gewone dwergvleermuizen. Er bleek bovendien een vliegroute

De brandweerkazerne; het lage gebouw herbergt een verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis. Een vliegroute loopt tussen beide hoge gebouwen

aanwezig over dit gebouwtje, gebruikt door enkele Gewone dwergvleermuizen. Deze werden zowel in de avond vanaf de Arnoud van Gelderweg richting haven, als in de ochtend in omgekeerde richting gedetecteerd en gezien (één vleermuis is daadwerkelijk vanuit de haven op de route vliegend gesignaleerd en ook twee bij de kazerne). Dit is geen vliegrouete die langs belangrijke landschapselementen gaat en is als niet belangrijk aan te merken.

Rond de Brandweerkazerne (Handelsstraat 3) is sprake van een kleine kolonie van de Gewone dwergvleermuis van hooguit

een tiental dieren. Hier werd zwermachtig gedrag waargenomen tussen de kazerne en het woonhuis aan de Pater van de Elsenstraat nr. 5; er werden sociale geluiden gehoord en samen-vliegende vleermuizen gezien, welke kort daarna gingen jagen en van deze locatie verdwenen. Het is niet duidelijk waar de vleermuizen uit vlogen.

Ook het dak van Handelsstraat nr. 7 is mogelijk geschikt. Aan dit gebouw hadden Huiszwaluwen genesteld (oude nesten van vorig jaar). Bij de veldbezoeken werden echter bij dit gebouw geen vleermuizen aangetroffen.

's Avonds werden op veel plaatsen Gewone dwergvleermuizen jagend aangetroffen. In de haven was bij elk bezoek een groepje Gewone dwergvleermuizen aan het jagen. Een enkele Watervleermuis was ook in de haven aan het jagen. Er werden regelmatig sociale geluiden gehoord. Ook bij de vistrap en vooral boven de Maas joegen enkele Gewone dwergvleermuizen. Tijdens de avondbezoeken werden boven de Maas ook enkele Watervleermuizen jagend gezien en gehoord. De haven en de Maas zijn aan te merken als een belangrijk jachtgebied voor vleermuizen. Elders werden hier en daar individueel jagende Gewone dwergvleermuizen waargenomen.

De Laatvlieger werd niet waargenomen. Er werden geen andere vleermuissoorten aangetroffen.

Overige zoogdieren

Bij de haven en Handelsstraat en met name in het meest noordwestelijke deel van het plangebied leven Konijnen. Nabij de Arnoud van Gelderweg in een plantsoen

De vistrap

De jachthaven

werden ten minste zes Konijnen geteld. In een weilandje bij de haven werd ook een Konijn gezien en enkele Konijnen werden gezien ten zuiden van de Koninginnedijk ter hoogte van de haven. Er werden in de haven Huisspitsmuizen gespoord. In de uiterwaarden waren sporen van Mol aanwezig. Op het terrein zijn sporen van de Bosmuis aangetroffen en de Veldmuis wordt ook verwacht. Een volwassen Egel werd waargenomen bij Koninginnedijk 32.

Ondanks gericht zoeken zijn geen sporen van de aanwezigheid van de Das gevonden.

Amfibieën en reptielen

De Rugstreeppad werd niet waargenomen in het plangebied. Verwacht worden Bruine kikker, Gewone pad en Meerkikker en/of Middelste groene kikker (incidenteel).

Vogels

Aan de het gebouw van Handelsstraat 7 bleken nesten van Huiszwaluw aanwezig en één compleet (oud) nest. De Gierzwaluw werd niet als broedvogel aangetroffen. De Oeverzwaluw werd jagend boven het plangebied aangetroffen maar er zijn geen nestholtes gevonden in het plangebied. In de uiterwaarden waren Brandganzen, Grauwe ganzen en enkele Canada-ganzen te zien.

Vissen

In de haven werden in korte tijd vier Rivierdonderpadjes in het lamplicht gezien. Hieruit blijkt dat de soort talrijk is in de haven. Verder werden hier Baars, Snoek en voorn-achtigen gezien.

In de vistrap werden bij avond de volgende soorten aangetroffen: Riviergrondel (meerdere), Baars (enkele), Bempje (1 ex). Behalve deze vissoorten worden in de Maas en de vistrap veel meer vissoorten verwacht, waaronder de beschermde Rivierprik (tabel 3 van de FF-wet). Rivierdonderpad en Bempje staan in tabel 2 van de FF-wet.

Populier langs de Maas

Vogels in het plangebied:

Aalscholver	Kuifeend
Blauwe reiger	Oeverloper ^{*)}
Bosrietzanger	Oeverzwaluw
Brandgans	Putter
Canadese gans	Roodborst
Ekster	Spreeuw
Fuut	Scholekster ^{*)}
Gierzwaluw	Tjiftjaf
Grauwe gans	Vink
Heggemus	Waterhoen
Houtduif	Winterkoning
Holenduif	Zwarte kraai
Huiszwaluw	Zwarte roodstaart
Kauw	
Kolgans	^{*)} alleen in uiterwaarden
Koolmees	

Overige beschermde diersoorten

Er werden geen andere beschermde diersoorten vastgesteld.

Flora

Er werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

3.3. Analyse

- De brandweerkazerne en haar directe omgeving (Pater van de Elsenstraat nr. 5) herbergt ten minste één verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis. Er is sprake van een kleine kolonie van hooguit een tiental dieren. Een kleine vliegroue, gebruikt door enkele Gewone dwergvleermuizen, loopt langs de kazerne naar de haven (avond) en terug (ochtend). Voor Gewone dwergvleermuizen zijn de haven en de Maas belangrijke jachtgebieden.
- Er zijn geen verblijfplaatsen van Watervleermuizen aangetroffen; de soort jaagt boven de Maas en in de haven. De Maas is een belangrijk jachtgebied voor de Watervleermuis. De overige delen (waaronder de haven) worden van beperkt belang geacht als jachtgebied voor de Watervleermuis.
- Behalve vleermuizen zijn aan streng beschermde soorten in het plangebied alleen twee beschermde vissoorten aangetroffen: de Rivierdonderpad en het BERPJE. De Rivierdonderpad is talrijk in de haven; het BERPJE is aangetroffen in de vistrap.
- Er werden geen broedgevallen of nesttrouwe vogels vastgesteld.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- Indien de brandweerkazerne (Handelstraat nr. 3) en/of de er naast liggende huizen (Pater van de Elsenstraat nr. 5 en 7) worden afgebroken of verbouwd, is in het kader van de FF-wet een ontheffing nodig voor de Gewone dwergvleermuis.
De vliegroute van enkele Gewone dwergvleermuizen wordt als vervangbaar gezien, omdat deze momenteel geen duidelijke landschapselementen volgt.
- Voor de Rivierdonderpad is ontheffing vereist, indien de oevers van de haven worden gewijzigd door de ingreep.
- Voor het Bempje is geen ontheffing vereist want deze soort leeft in een blijvend landschapselement (vistrap), dat door de ingreep niet wordt verstoord.
- Andere soorten dan de Gewone dwergvleermuis en eventueel de Rivierdonderpad worden naar verwachting niet verstoord, indien onderstaande richtlijnen en aanbevelingen worden opgevolgd; in dat geval wordt een ontheffing niet nodig geacht.
- In z'n algemeenheid dienen de versturende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algehele zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot de (netto) planlocatie. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen binnen de begrenzing van de planlocatie een plaats te krijgen, en geen verstorend effect te hebben buiten de planlocatie.
- Ook dient, vanuit de zorgplicht, de periode van uitvoering zo gekozen te worden, dat dieren zo min mogelijk worden verstoord. Zo mogen geen bewoonde vogelnesten worden verstoord. Aanwezige dieren worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven²⁾.
- Bij de werkzaamheden is het van belang de bestaande, te handhaven landschapselementen als grasland, houtopstanden en struwelen niet aan te tasten.

De volgende aanbevelingen hebben betrekking op het behoud en versterking van de ecologie van het plangebied, waarbij ook rekening gehouden wordt met de aansluiting op de omgeving van het plangebied.

- Bij de inrichting van het plangebied verdient het aanbeveling om met het karakter van de uiterwaarden langs de Maas rekening te houden, bijvoorbeeld door in te richten met bloemrijke graslanden en hagen of struwelen, bijvoorbeeld van Meidoorn en Sleedoorn.
- Bij de herinrichting van de haven zou kunnen worden gedacht aan (gedeeltelijk) toepassing van natuurvriendelijke oevers. De basaltbeschoeiing is echter noodzakelijk voor de Rivierdonderpad en voor mosselbanken (driehoeksmosselen).

²⁾ Voor het wegvangen of verdrijven van beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de AMvB art. 75 FF-wet) is een ontheffing in het kader van de FFwet vereist!

BRONNEN

LITERATUUR

- Bos, F. en M. Wasscher**, 1998, *Veldgids Libellen* - KNNV uitgeverij, Utrecht
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Dienst Weg- en Waterbouwkunde**, 2004. Meerjarenprogramma Ontsnippering.
- Janssen, A.M. & J.H.J. Schaminée**, 2004. *Europese natuur in Nederland: soorten van de Habitatrichtlijn*. - KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Kapteyn, K.** 1995. *Vleermuizen in het landschap*. - Provincie Noord-Holland e.a., Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem.
- Kapteyn, K.**, 1999. *Vleermuizen in huis*. Uitgave van de provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers** 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. - KNNV-Uitgeverij, Utrecht
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1994. *Bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland* - Informatie- en KennisCentrum natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering**, 1996. *Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland: toelichting op de Rode Lijst* - Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte en D. Bal**, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst*. - Nationaal Herbarium, Leiden en Stichting FLORON, Leiden.
- Ministerie van Lanbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Min. van LNV.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat e.a.**, 2004. *Meerjarenprogramma Ontsnippering*.
- Ommering, G. Van, I. van Halder, C.A.M. van Swaaij en I. Wynhoff**, 1995, *Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland*, - IKC Natuurbeheer, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Hustings, F. & J.W. Vergeer**, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogelsvogels*. - KNNV-uitgeverij.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra**, 1985. *Nederlandse ecologische flora, wilde planten en hun relaties*. - IVN i.s.m. VARA en VEWIN.

INTERNET

- Het Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Min. van LNV (www2.minlenv/thema/groen/natuur/natura2000/gebieden)
- Ravon (www.ravon.nl)
- Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden (www.naturalis.nl)

Bijlage I. Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in de oorspronkelijke tabellen van het ministerie van LNV niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). De vogelsoorten zijn door De Groene Ruimte als tabel 4 toegevoegd in deze bijlage.

R = soort van de Rode Lijst (alleen tabel 1 t/m 3).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang³⁾;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).
- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Toelichting tabel 4.

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten, zoals voor de soorten van tabel 3.

³⁾

- onderzoek en onderwijs
- repopulatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Tabel I: Algemene soorten

Zoogdieren	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Reptielen en amfibieën	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Mieren	
Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>
Slakken	
Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
Vaatplanten	
Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Dotterbloem ⁴⁾	<i>Caltha palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>

⁴⁾ Met uitzondering van de Spindotterbloem.

Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2: Overige soorten

Zoogdieren		
Damhert	R	<i>Dama dama</i>
Edelhert		<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn		<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	R	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	R	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter		<i>Martes foina</i>
Wild zwijn		<i>Sus scrofa</i>
Reptielen en amfibieën		
Alpenwatersalamander		<i>Triturus alpestris</i>
Levendbarende hagedis		<i>Lacerta vivipara</i>
Dagvlinders		
Moerasparelmoervlinder	R	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	R	<i>Lycaeides idas</i>
Vissen		
Bermpje		<i>Noemacheilus barbatulus</i>
Kleine modderkruiper		<i>Cobitis taenia</i>
Meerval		<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad		<i>Cottus gobio</i>
Vaatplanten		
Aangebrande orchis	R	<i>Orchis ustulata</i>
Aapjesorchis	R	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	R	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje		<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	R	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis		<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	R	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel		<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	R	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	R	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	R	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	R	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook		<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	R	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	R	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	R	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	R	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmblom		<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	R	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	R	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	R	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	R	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis	R	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	R	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	R	<i>Orchis morio</i>
Herfstschroeforchis	R	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	R	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	R	<i>Herminium monorchis</i>

Jeneverbes	R	Juniperus communis
Klein glaskruid		Parietaria judaica
Kleine keverorchis	R	Listera cordata
Kleine zonnedauw	R	Drosera intermedia
Klokjesgentiaan	R	Gentiana pneumonanthe
Kluwenklokje	R	Campanula glomerata
Koraalwortel	R	Corallorhiza trifida
Kruisbladgentiaan	R	Gentiana cruciata
Lange ereprijs		Veronica longifolia
Lange zonnedauw	R	Drosera anglica
Mannetjesorchis	R	Orchis mascula
Maretak		Viscum album
Moeraswespenorchis	R	Epipactis palustris
Muurbloem	R	Erysimum cheiri
Parnassia	R	Parnassia palustris
Pijlscheefkelk	R	Arabis hirsuta sagittata
Poppenorchis	R	Aceras anthropophorum
Prachtklokje		Campanula persicifolia
Purperorchis	R	Orchis purpurea
Rapunzelklokje	R	Campanula rapunculus
Rechte driehoeksvaren	R	Gymnocarpium robertianum
Rietorchis		Dactylorhiza majalis praetermissa
Ronde zonnedauw	R	Drosera rotundifolia
Rood bosvogeltje	R	Cephalanthera rubra
Ruig klokje		Campanula trachelium
Schubvaren	R	Ceterach officinarum
Slanke gentiaan	R	Gentianella amarella
Soldaatje	R	Orchis militaris
Spaanse ruiter	R	Cirsium dissectum
Steenanjer	R	Dianthus deltoides
Steenbreekvaren		Asplenium trichomanes
Stengelloze sleutelbloem	R	Primula vulgaris
Stengelomvattend havikskruid	R	Hieracium amplexicaule
Stijf hardgras	R	Catapodium rigidum
Tongvaren		Asplenium scolopendrium
Valkruid	R	Arnica montana
Veenmosorchis	R	Hammarbya paludosa
Veldgentiaan	R	Gentianella campestris
Veldsalie	R	Salvia pratensis
Vleeskleurige orchis	R	Dactylorhiza incarnata
Vliegenorchis	R	Ophrys insectifera
Vogelnestje	R	Neottia nidus-avis
Voorjaarsadonis		Adonis vernalis
Wantsenorchis	R	Orchis coriophora
Waterdrieblad	R	Menyanthes trifoliata
Weideklokje	R	Campanula patula
Welriekende nachtorchis	R	Platanthera bifolia
Wilde gage	R	Myrica gale
Wilde herfsttijloos		Colchicum autumnale
Wilde kievitbloem	R	Fritillaria meleagris

Wilde marjolein		Origanum vulgare
Wit bosvogeltje	R	Cephalanthera longifolia
Witte muggenorchis	R	Pseudorchis albida
Zinkviooltje	R	Viola lutea calaminaria
Zomerklokje	R	Leucojum aestivum
Zwartsteel		Asplenium adiantum-nigrum
Kevers		
Vliegend hert		Lucanus cervus
Kreeftachtigen		
Rivierkreeft		Astacus astacus

Tabel 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage I AMvB

Bijlage I AMvB	
Zoogdieren	
Das	Meles meles
Boommarter	R Martes martes
Eikelmuis	R Eliomys quercinus
Gewone zeehond	R Phoca vitulina
Veldspitsmuis	R Crocidura leucodon
Waterspitsmuis	R Neomys fodiens
Reptielen en amfibieën	
Adder	R Vipera berus
Hazelworm	R Anguis fragilis
Ringslang	R Natrix natrix
Vinpootsalamander	R Triturus helveticus
Vuursalamander	R Salamandra salamandra
Vissen	
Beekprik	R Lampetra planeri
Bittervoorn	R Rhodeus cericeus
Elrits	R Phoxinus phoxinus
Gestippelde alver	R Alburnoides bipunctatus
Grote modderkruiper	R Misgurnus fossilis
Rivierprik	Lampetra fluviatilis
Dagvlinders	
Bruin dikkopje	R Erynnis tages
Dwergblauwtje	R Cupido minimus
Dwergdikkopje	R Thymelicus acteon
Groot geaderd witje	R Aporia crataegi
Grote ijsvogelvlinder	R Limenitis populi
Heideblauwtje	R Plebejus argus
Iepepage	R Strymonidia w-album
Kalkgraslanddikkopje	R Spialia sertorius
Keizersmantel	R Argynnis paphia
Klaverblauwtje	R Cyaniris semiargus
Purperstreepparelmoervlinder	R Brenthis ino
Rode vuurvlinder	R Palaeochrysophanus hippothoe
Rouwmantel	R Nymphalis antiopa
Tweekleurig hooibeestje	R Coenonympha arcania
Veenbesparelmoervlinder	R Bolaria aquilonais
Veenhooibeestje	R Coenonympha tullia
Veldparelmoervlinder	R Melitaea cinxia
Woudparelmoervlinder	R Melitaea diamina
Zilvervlek	R Clossiana euphrosyne
Vaatplanten	
Groot zeegras	R Zostera marina

Bijlage IV Habitatrichtlijn		
Zoogdieren		
Baardvleermuis		Myotis mystacinus
Bechstein's vleermuis	R	Myotis bechsteinii
Bever	R	Castor fiber
Bosvleermuis		Nyctalus leisleri
Brandt's vleermuis	R	Myotis brandtii
Bruinvis	R	Phocoena phocoena
Euraziatische lynx		Lynx lynx
Franjestaart	R	Myotis nattereri
Gewone dolfijn		Delphinus delphis
Gewone dwergvleermuis		Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoorvleermuis		Plecotus auritus
Grijze grootoorvleermuis	R	Plecotus austriacus
Grote hoefijzerneus		Rhinolophus ferrumequinum
Hamster	R	Cricetus cricetus
Hazelmuis	R	Muscardinus avellanarius
Ingekorven vleermuis	R	Myotis emarginatus
Kleine dwergvleermuis		Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	R	Rhinolophus hipposideros
Laatvlieger		Eptesicus serotinus
Meervleermuis		Myotis dasycneme
Mopsvleermuis		Barbastella barbastellus
Nathusius' dwergvleermuis		Pipistrellus nathusii
Noordse woelmuis	R	Microtus oeconomus
Otter	R	Lutra lutra
Rosse vleermuis		Nyctalus noctula
Tuimelaar	R	Tursiops truncatus
Tweekleurige vleermuis		Vespertilio murinus
Vale vleermuis	R	Myotis myotis
Waternvleermuis		Myotis daubentonii
Wilde kat		Felis silvestris
Witflankdolfijn		Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn		Lagenorhynchus albirostris
Reptielen en amfibieën		
Boomkikker	R	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	R	Bombina variegata
Gladde slang	R	Coronella austriacus
Heikikker	R	Rana arvalis
Kamsalamander	R	Triturus cristatus
Knoflookpad	R	Pelobates fuscus
Muurhagedis	R	Podarcis muralis
Poelkikker	R	Rana lessonae
Rugstreepad		Bufo calamita
Vroedmeesterpad	R	Alytes obstetricans
Zandhagedis	R	Lacerta agilis
Dagvlinders		
Donker pimperlblauwtje	R	Maculinea nausithous
Grote vuurvlinder	R	Lycaena dispar

Pimpernelblauwtje	R	Maculinea teleius
Tijmblauwtje	R	Maculinea arion
Zilverstreephoibeestje	R	Coenonympha hero
Libellen		
Bronslibel		Oxygastra curtisii
Gaffellibel	R	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuitlibel	R	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	R	Aeshna viridis
Noordse winterjuffer	R	Sympecma paedisca
Oostelijke witsnuitlibel	R	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	R	Stylurus flavipes
Sierlijke witsnuitlibel	R	Leucorrhinia caudalis
Vissen		
Houting		Conegonus oxyrrhynchus
Steur	R	Acipenser sturio
Vaatplanten		
Drijvende waterweegbree	R	Luronium natans
Groenkolorchis	R	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	R	Apium repens
Zomerschroeforchis	R	Spiranthes aestivalis
Kevers		
Brede geelrandwaterroofkever		Dytiscus latissimus
Gestreepte waterroofkever		Graphoderus bilineatus
Heldenbok		Cerambyx cerdo
Juchtleerkever		Osmoderma eremita
Tweekleppigen		
Bataafse stroommossel	R	Unio crassus

Tabel 4: Vogels

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Aalscholver	Phalacrocorax carbo
Alk	Alca torda
Appelvink	Coccothraustes coccothraustes
Baardmannetje	Panurus biarmicus
Barmsijs	Carduelis flammea
Beflijster	Turdus torquatus
Bergeend	Tadorna tadorna
Bergfluitier	Phylloscopus bonelli
Bijeneter	Merops apiaster
Blauwborst	Luscinia svecica
Blauwe kiekendief	Circus cyaneus
Blauwe reiger	Ardea cinerea
Boerenzwaluw	Hirundo rustica
Bokje	Lymnocyptes minimus
Bontbekplevier	Charadrius hiaticula
Bonte kraai	Corvus corone cornix
Bonte strandloper	Calidris alpina
Bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca
Boomklever	Sitta europaea
Boomkruiper	Certhia brachydactyla
Boomleeuwerik	Lullula arborea
Boompieper	Anthus trivialis
Boomvalk	Falco subbuteo
Bosrietzanger	Acrocephalus palustris
Bosruiter	Tringa glareola
Bosuil	Strix aluco
Braamsluiper	Sylvia curruca
Brandgans	Branta leucopsis
Breedbekstrandloper	Limicola falcinellus
Brilduiker	Bucephala clangula
Brilzeeëend	Melanitta perspicillata
Bruine kiekendief	Circus aeruginosus
Buidelmees	Remiz pendulinus
Buizerd	Buteo buteo
Canadese gans	Branta canadensis
Casarca	Tadorna ferruginea
Cetti's zanger	Cettia cetti
Dikbekzeekoet	Uria lomvia
Dodaars	Tachybaptus ruficollis
Draaihals	Jynx torquilla
Drieteenmeeuw	Rissa tridactyla
Drieteenstrandloper	Calidris alba
Duinpieper	Anthus campestris
Dwerggans	Anser erythropus
Dwerggors	Emberiza pusilla
Dwergmeeuw	Larus minutus
Dwergstern	Sterna albifrons

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Eidereend	Somateria mollissima
Ekster	Pica pica
Engelse kwikstaart	Motacilla flava flavissima
Europese kanarie	Serinus serinus
Fazant	Phasianus colchicus
Fitis	Phylloscopus trochilus
Flamingo	Phoenicopterus ruber
Fluiter	Phylloscopus sibilatrix
Frater	Carduelis flavirostris
Fuut	Podiceps cristatus
Geelgors	Emberiza citrinella
Geelpootmeeuw	Larus cachinnans
Geelsnavelduiker	Gavia adamsii
Gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus
Gele kwikstaart s.l.	Motacilla flava
Gele kwikstaart s.s.	Motacilla flava flava
Geoorde fuut	Podiceps nigricollis
Gierzwaluw	Apus apus
Glanskop	Parus palustris
Goudhaantje	Regulus regulus
Goudplevier	Pluvialis apricaria
Goudvink	Pyrrhula pyrrhula
Grasmus	Sylvia communis
Graspieper	Anthus pratensis
Grauwe franjepoot	Phalaropus lobatus
Grauwe gans	Anser anser
Grauwe gors	Miliaria calandra
Grauwe kiekendief	Circus pygargus
Grauwe klauwier	Lanius collurio
Grauwe pijlstormvogel	Puffinus griseus
Grauwe vliegenvanger	Muscicapa striata
Griel	Burhinus oedicnemus
Groene specht	Picus viridis
Groenling	Carduelis chloris
Groenpootruiter	Tringa nebularia
Grote barsijs	Carduelis flammea flammea
Grote bonte specht	Picoides major
Grote burgemeester	Larus hyperboreus
Grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea
Grote jager	Stercorarius skua
Grote karekiet	Acrocephalus arundinaceus
Grote kruisbek	Loxia pytyopsittacus
Grote lijster	Turdus viscivorus
Grote mantelmeeuw	Larus marinus
Grote pieper	Anthus richardi
Grote pijlstormvogel	Puffinus gravis
Grote stern	Sterna sandvicensis
Grote trap	Otis tarda
Grote zaagbek	Mergus merganser

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Grote zeeëend	Melanitta fusca
Grote zilverreiger	Egretta alba
Grutto	Limosa limosa
Haakbek	Pinicola enucleator
Havik	Accipiter gentilis
Heggemus	Prunella modularis
Holenduif	Columba oenas
Hop	Upupa epops
Houtduif	Columba palumbus
Houtsnip	Scolopax rusticola
Huismus	Passer domesticus
Huiszwaluw	Delichon urbica
Ijsduiker	Gavia immer
Ijseend	Clangula hyemalis
Ijsgors	Calcarius lapponicus
Ijsvogel	Alcedo atthis
Jan van gent	Sula bassana
Kanoetstrandloper	Calidris canutus
Kauw	Corvus monedula
Keep	Fringilla montifringilla
Kemphaan	Philomachus pugnax
Kerkuil	Tyto alba
Kievit	Vanellus vanellus
Klapekster	Lanius excubitor
Klein waterhoen	Porzana parva
Kleine alk	Alle alle
Kleine barmsijs	Carduelis flammea cabaret
Kleine bonte specht	Picoides minor
Kleine burgemeester	Larus glaucoides
Kleine jager	Stercorarius parasiticus
Kleine karekiet	Acrocephalus scirpaceus
Kleine klapekster	Lanius minor
Kleine mantelmeeuw	Larus fuscus
Kleine plevier	Charadrius dubius
Kleine rietgans	Anser brachyrhynchus
Kleine strandloper	Calidris minuta
Kleine vliegenvanger	Ficedula parva
Kleine zilverreiger	Egretta garzetta
Kleine zwaan	Cygnus columbianus
Kleinst waterhoen	Porzana pusilla
Kleinste jager	Stercorarius longicaudus
Kluut	Recurvirostra avosetta
Kneu	Carduelis cannabina
Knobbelzwaan	Cygnus olor
Koekoek	Cuculus canorus
Koereiger	Bubulcus ibis
Kokmeeuw	Larus ridibundus
Kolgans	Anser albifrons
Koolmees	Parus major

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Koperwiek	Turdus iliacus
Korhoen	Tetrao tetrix
Kortsnavelboomkruiper	Certhia familiaris macrodactyla
Kraanvogel	Grus grus
Krakeend	Anas strepera
Kramsvogel	Turdus pilaris
Krekelzanger	Locustella fluviatilis
Krombekstrandloper	Calidris ferruginea
Krooneend	Netta rufina
Kruisbek	Loxia curvirostra
Kuifaalscholver	Phalacrocorax aristotelis
Kuifduiker	Podiceps auritus
Kuifeend	Aythya fuligula
Kuifkoekoek	Clamator glandarius
Kuifleeuwerik	Galerida cristata
Kuifmees	Parus cristatus
Kwak	Nycticorax nycticorax
Kwartel	Coturnix coturnix
Kwartelkoning	Crex crex
Lachstern	Gelochelidon nilotica
Lepelaar	Platalea leucorodia
Matkop	Parus montanus
Meerkoet	Fulica atra
Merel	Turdus merula
Middelste bonte specht	Picoides medius
Middelste jager	Stercorarius pomarinus
Middelste zaagbek	Mergus serrator
Morinelplevier	Charadrius morinellus
Nachtegaal	Luscinia megarhynchos
Nachtzwaluw	Caprimulgus europaeus
Nonnetje	Mergus albellus
Noordse gele kwikstaart	Motacilla flava thunbergi
Noordse pijlstormvogel	Puffinus puffinus
Noordse stern	Sterna paradisaea
Noordse stormvogel	Fulmarus glacialis
Notekraker	Nucifraga caryocatactes
Oehoe	Bubo bubo
Oeverloper	Actitis hypoleucos
Oeverpieper	Anthus spinoletta littoralis
Oeverzwaluw	Riparia riparia
Ooievaar	Ciconia ciconia
Ortolaan	Emberiza hortulana
Paapje	Saxicola rubetra
Paarse strandloper	Calidris maritima
Papegaaiduiker	Fratercula arctica
Parelduiker	Gavia arctica
Patrijs	Perdix perdix
Pestvogel	Bombycilla garrulus
Pijlstaart	Anas acuta

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Poelruiter	<i>Tringa stagnatilis</i>
Poelsnip	<i>Gallinago media</i>
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>
Purperreiger	<i>Ardea purpurea</i>
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ralreiger	<i>Ardeola ralloides</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>
Reuzenster	<i>Sterna caspia</i>
Rietgans	<i>Anser fabalis</i>
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
Ringmus	<i>Passer montanus</i>
Rode patrijs	<i>Alectoris rufa</i>
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>
Roodborsttapuit	<i>Saxicola torquata</i>
Roodhalsfuut	<i>Podiceps grisegena</i>
Roodhalsgans	<i>Branta ruficollis</i>
Roodkeelduiker	<i>Gavia stellata</i>
Roodkeelpieper	<i>Anthus cervinus</i>
Roodkopklauwier	<i>Lanius senator</i>
Roodmus	<i>Carpodacus erythrinus</i>
Roodpootvalk	<i>Falco vespertinus</i>
Rosse franjepoot	<i>Phalaropus fulicaria</i>
Rosse grutto	<i>Limosa lapponica</i>
Rotgans	<i>Branta bernicla</i>
Rotsduif	<i>Columba livia</i>
Rouwkwikstaart	<i>Motacilla alba yarrellii</i>
Roze spreeuw	<i>Sturnus roseus</i>
Ruigpootbuizerd	<i>Buteo lagopus</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Scharrelaar	<i>Coracias garrulus</i>
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>
Sijs	<i>Carduelis spinus</i>
Slangarend	<i>Circaetus gallicus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>
Smelleken	<i>Falco columbarius</i>
Smient	<i>Anas penelope</i>
Sneeuwgans	<i>Anser caerulescens</i>
Sneeuwgors	<i>Plectrophenax nivalis</i>
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Sperwergrasmus	<i>Sylvia nisoria</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Spotvogel	Hippolais icterina
Spreeuw	Sturnus vulgaris
Sprinkhaanzanger	Locustella naevia
Staartmees	Aegithalos caudatus
Steenarend	Aquila chrysaetos
Steenloper	Arenaria interpres
Stenuil	Athene noctua
Steltkluut	Himantopus himantopus
Stormmeeuw	Larus canus
Stormvogeltje	Hydrobates pelagicus
Strandleeuwerik	Eremophila alpestris
Strandplevier	Charadrius alexandrinus
Tafeleend	Aythya ferina
Taigaboomkruiper	Certhia familiaris
Taigarietgans	Anser fabalis fabalis
Tapuit	Oenanthe oenanthe
Temmincks strandloper	Calidris temminckii
Tjiftjaf	Phylloscopus collybita
Toendrarietgans	Anser fabalis rossicus
Toppereend	Aythya marila
Torenvalk	Falco tinnunculus
Tuinfluitier	Sylvia borin
Tureluur	Tringa totanus
Turkse tortel	Streptopelia decaocto
Vaal stormvogeltje	Oceanodroma leucorhoa
Veldleeuwerik	Alauda arvensis
Velduil	Asio flammeus
Vink	Fringilla coelebs
Visarend	Pandion haliaetus
Visdief	Sterna hirundo
Vlaamse gaai	Garrulus glandarius
Vorkstaartmeeuw	Larus sabini
Vuurgoudhaantje	Regulus ignicapillus
Waaierstaartzanger	Cisticola juncidis
Waterhoen	Gallinula chloropus
Waterpieper	Anthus spinoletta spinoletta
Waterral	Rallus aquaticus
Waterrietzanger	Acrocephalus paludicola
Watersnip	Gallinago gallinago
Waterspreeuw	Cinclus cinclus
Wespendief	Pernis apivorus
Wielewaal	Oriolus oriolus
Wilde eend	Anas platyrhynchos
Wilde zwaan	Cygnus cygnus
Winterkoning	Troglodytes troglodytes
Wintertaling	Anas crecca
Witbandkruisbek	Loxia leucoptera
Witbuikrotgans	Branta bernicla hrota
Witgatje	Tringa ochropus

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>
Witstuitbarmsijs	<i>Carduelis hornemanni</i>
Witte kwikstaart s.l.	<i>Motacilla alba</i>
Witte kwikstaart s.s.	<i>Motacilla alba alba</i>
Witvleugelstern	<i>Chlidonias leucopterus</i>
Witwangstern	<i>Chlidonias hybridus</i>
Woudaapje	<i>Ixobrychus minutus</i>
Wulp	<i>Numenius arquata</i>
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zeekoet	<i>Uria aalge</i>
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>
Zilverplevier	<i>Pluvialis squatarola</i>
Zomertaling	<i>Anas querquedula</i>
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>
Zwarte ibis	<i>Plegadis falcinellus</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte ooievaar	<i>Ciconia nigra</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte ruiters	<i>Tringa erythropus</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>
Zwarte stern	<i>Chlidonias niger</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>
Zwarte zeekoet	<i>Cephus grylle</i>
Zwarte zeeëend	<i>Melanitta nigra</i>
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>
Zwartkopmeeuw	<i>Larus melanocephalus</i>

